

Antoni Figuera

Bon vespre.

Afirmen, els qui en saben, que l'ésser humà és el resultat de combinar en proporcions moderades o desproporcionalment variables un seguit de diversos ingredients: un tant per cent d'intel·ligència, un altre tant per cent d'imaginació i intuïció i, per descomptat, una certa dosi indispensable de sentit comú o de mala llet, segons els casos.

Jo crec, però, que, per damunt de tot, l'home és fonamentalment memòria en un cent per cent: memòria individual i memòria col·lectiva; memòria personal alhora que memòria històrica. I tot és així, crec, perquè la memòria és l'únic salconduit *sensu stricto* al qual podem recórrer davant el pas del temps i contra l'oblit que a tots ens assetja des de l'ins tant en què naixem.

L'home és, doncs, l'historiador privat de la memòria. Mario Benedetti va titular un dels seus llibres *Gracias por el fuego*. I Nabòkov va posar a la portada de la seva excepcional autobiografia *Parla, memòria*. Em permetran que jo, ara, assumint modestament la veu del narrador de la també excepcional *Amarcord* de Federico Fellini, parafrasegi tots dos títols i li doni les gràcies al foc de la meua nostàlgica memòria particular i que, durant uns pocs minuts, els parli en nom seu.

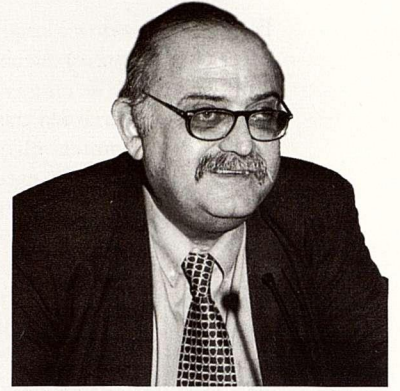
Tenia jo devers cinc o sis anys quan, un vespre d'hivern -ho record pel fred que feia-, els meus pares em varen dur al cine, com tantes vegades ho seguirien fent durant els anys de la meua infantesa i adolescència. Projectaven *Duelo al sol*, l'extraordinària obra de King Vidor - i de *tutti quanti* (i no em demanin com va aconseguir la meua família el miracle de ficar-me en el cine, ja que es tractava d'una pel·lícula qualificada amb un 4 per la inefable censura franquista, com sabria molt més tard). I com era l'època dels programes dobles record que de complement es projectava un conjunt de curtmetratges amb el títol de *Lo que el tiempo nos dejó*, protagonitzats per un nom fins aleshores -lògic, per la meua edat- desconegut per a mi i, des d'aquell vespre, absolutament màgic i inoblidable: Charlot. Va ser el meu primer i inconscient encontre amb el personatge del vagabund chaplinià (passaran molts d'anys abans que no vegi per primera vegada aquella absoluta obra mestra que és *Tiempos modernos*, una faula cinematogràfica única, a la mesura de l'angoixa, de l'alienació de l'home del segle XX davant la mecanització social i tècnica; faula només equiparable, com molt bé

tendran ocasió de comprovar vostès d'aquí a un instant a la també mítica i demolidora *Metropolis* de Fritz Lang).

Em permetran, però, que ara faci un bot cap endavant en el temps. Palades i palades d'anys hauran de passar davant dels meus ulls perquè l'atzar em recompensàs amb un altre encontre, diferent però així mateix memorable en la persona d'Andrés Ferret.

No cauré en aquell exercici de fatuïtat, força habitual en aquests casos, de declarar que he estat amic íntim d'Andrés, ja que mentiria i traicionaria la memòria de l'escollit cercle dels qui així varen poder ser considerats. El que jo venia fent -com tants i tants altres dels seus fidels lectors- era seguir periòdicament els seus articles i col·laboracions del "Diario de Mallorca" -les petjades inconfusibles del mestre- que eren, no cal negar-ho, gairebé l'única cosa que llegia a l'hora del berenar. I, per descomptat, procurava assistir a totes les conferències i taules rodones que el varen tenir com a moderador, amb el convenciment absolut que en sortiria infinitament més enriquit que no ho pogués ser abans (record, entre d'altres, una xerrada a l'entorn de la figura i l'obra de Juan Ramón Jiménez, que va resultar particularment memorable). Tant és així que des d'aleshores -em permetin aquesta petita broma- jo confessava, a qui em volgués escoltar, que, a qui jo em volia assemblar quan fos major, seria a Andrés Ferret; tot irava assistir a totes les conferències i taules rodones que el varen tenir com a moderador, amb el convenciment absolut que en sortiria infinitament més enriquit que no ho pogués ser abans (record, entre d'altres, una xerrada a l'entorn de la figura i l'obra de Juan Ramón Jiménez, que va resultar particularment memorable). Tant és així que des d'aleshores -em permetin aquesta petita broma- jo confessava, que, a qui jo em volia assemblar quan fos major, seria a Andrés Ferret; tot i que per edat tots dos pertanyíem a una mateixa generació. Ja va sense dir que aquesta aspiració només es podia resoldre en el més desballestat dels fracassos.

Idò bé: durant la dècada dels 70, quan jo ja era professor de literatura en un institut de Palma, vaig aconseguir convèncer-lo perquè vengués a fer unes xerrades durant una setmana als alumnes de COU sobre Cultura i Societat. Quan avui -i ja han passat més de vint anys des d'aleshores- em retrobo amb algun d'aquells alumnes, inevitablement acabam recordant amb nostàlgia el que el pas dels temps a cap de nosaltres ens ha

pogut llevar: el magisteri d'Andrés al llarg d'aquells breus dies.

Arran d'aquests encontres, i durant un parell de mesos, vaig disfrutar de l'oportunitat de poder dinar amb ell a un entranyable restaurant de la plaça Gomila -la cafeteria Palace- avui ja, com tantes altres coses -el "Joe's", per exemple- tristament desapareguda. I d'aquelles llargues i inoblidables sobretalles, record allò que també jo vaig aprendre de la seva saviesa inesgotable en parlar d'algunes de les nostres passions compartides: sobre novel·la i cine negres: Hammet i Chandler, molt particularment; i sobre Humprey Bogart i Ingrid Bergman i *Casablanca*; i sobre la fascinació que a tots dos ens produïa l'extraordinari poema d'Octavio Paz "Piedra de sol", que Andrés sabia de memòria; sobre la nostra perplexitat davant del misteri que es desprèn de certes dones a una banda i altra banda de la pantalla...

Ara que l'atzar -el mateix atzar a què em referia al començament- ens ha reunit aquí en aquest homenatge a Andrés Ferret que el Centre de Cultura "SA NOSTRA" li dedica projectant algunes de les millors pel·lícules de la seva vida -que no varen ser cinc, sinó vint-i-cinc o cinquanta o cent-; ara que fa poc més de dos anys que el nostre Larra insular, l'home que sabia més de Maquiavel que no el mateix Maquiavel, ens va deixar per sempre, em permetran que em senti particularment honorat que, aquest vespre i per unes hores, apareguin agermanades en el record -i no només en el record- dels esperits i de les consciències més obertament lúcides i lliures que la cinematografia i el periodisme han donat en un segle tan abocat a l'estupidesa, a la infàmia i a l'oblit, com el nostre. A ells -a aquests dos admirables i irrepitibles cronopis que varen ser Chaplin i Ferret- moltes gràcies per tot el que ens varen llegar -l'inapreciable tresor de la seva saviesa. I a tots vostès per acompanyar-los en aquesta màgica vetlada.

Gràcies i bona nit. □